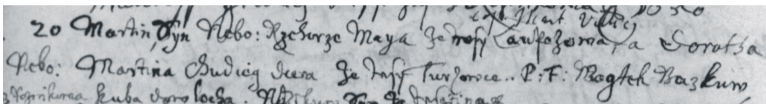

Zaujímavosti z matrik III.

V predošlých, tematicky matrikám venovaných dieloch sme si všimli rôzne javy, ktoré do turzovských matričných kníh zapísali tunajší kňazi. Dnešný diel bude trochu odlišný. Zameriame sa totiž na turzovské „predmatričné obdobie“, teda na časy pred rokom 1694, keď v turzovskej farnosti ešte tento druh evidencií nejstvoval.

Od vzniku Turzovky muselo uplynúť takmer storočie, kým sa v tu zriadenej farnosti objavil dostatočne vzdelaný kňaz, ktorý by aj v tomto smere začal naplňovať odporúčania Tridentského koncilu. Do tých čias sa krsty, sobáše alebo úmrtia nezapisovali, alebo len výnimočne. A práve týmto výnimkám sa budeme venovať v dnešnej časti Zaujímavosti z matrik. Turzovčania totiž mali možnosť dostať sa na stránky matrik niektorej inej farnosti, na čo ale existovali rôzne príčiny. Ak hovoríme o 17. storočí, v okolí turzovskej farnosti jestvovali farnosti v Čadci, Kysuckom Novom Meste, Dolnom Hričove, Bytči, Žiline, sliezskom Jablunkove, Frýdlante alebo v moravskom Vsetíne. Najstaršie matriky z menovaných má frýdlantska farnosť (od 1629), len o rok neskôr sa začali viesť matriky aj v Bytči (1630). Nasledujú Vsetín (1644), Kysucké Nové Mesto (1666), Jablunkov (1671), Žilina (1674), Čadca (1680) a Hričov (1690). Žiaľ, najstaršie väzky matrik sa vo viacerých prípadoch stratili alebo boli zničené. Inak tomu nebolo ani v prípade Žiliny, kde sú matriky zachované až od roku 1704 či Čadce, kde sa zachované matriky datujú leptočtom 1742. V tom má Turzovka nespornú výhodu, že jej najstaršia matrika sa zachovala do dnešných čias. Začal ju písať jezuita Jozef Juraj Ribáni vo februári 1694. Dovtedy, ako sme spomenuli, môžeme v našom prípade hovoriť o predmatričnom období a na Turzovčanov, ktorí sa objavili v niektorej z matrik v cudzej farnosti sme sústredili svoju pozornosť.

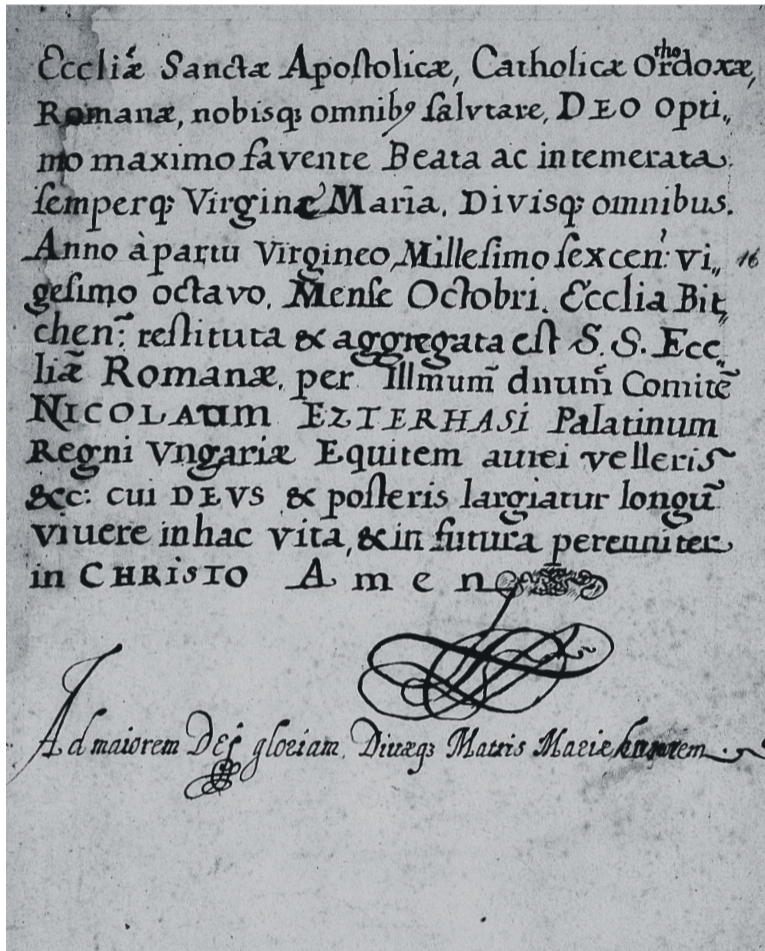
Doposiaľ najstarším zisteným matričným zápisom obyvateľa Turzovky je krst Krištofa Stavinohu z 10. júna 1631 v bytčianskej matrike. Doslovný preklad znie: „10. júna bol pokrstený Krištof (syn) Lukáša Stavinohu a Žofie Zajacovej z Turzovky. Krstní rodičia Ján Murínek a zemianka, panna Anna Borčická.“ Turzovka je tu zapísaná v zaujímavej podobe: *Thurzow*, pričom nešlo

o skratku. O poldruha roka neskôr nachádzame v matrike tej istej farnosti aj narodenie a krst ďalšieho dieťaťa toho istého páru. Presne na Vianoce 1632 bol v Bytči pokrstený syn Lukáša a Žofie Mikuláš. Tu je lokalita pôvodu rodičov zapísaná v ešte zaujímavejšej podobe: *Kysuca*. Je to len ďalšie potvrdenie toho, že Turzovka sa v prvej polovici, resp. v priebehu 17. storočia nazývala tromi názvami: Turzovka, Predmier a Kysuca, príp. Nižná Kysuca.

Veľmi pekný zápis sa zachoval aj v najstaršej matrike sobášených vsetínskej farnosti. V tamojšom kostole uzatvorili sobáš 20. novembra 1650 „Martin, syn neboh(eho) Rzehorze Maya ze wsy Laupezowa a Dorotha, neboh(heho) Martina Chudieg dcera ze wsy Turzowce.“ V danom prípade je zase veľmi pekne doložené pôvodné pomenovanie Vyskej – Lúpežov. Je zvláštne, že dvaja ľudia z Bytčianskeho panstva uzatvorili sobáš na Morave, veď by tak mohli urobiť aj v Bytči. Odpoveďou by mohlo byť vierovyznanie. Boli azda títo snúbenci katolíkmami a preto sa rozhodli prijať sviatosť manželstva v jezuitní spravovanej vsetínskej farnosti? Tak Turzovka, ako aj Bytča bola v polovici 17. storočia väčšinou evanjelická, preto by dôvod mohol mať nábožensky podtón. Jednoznačnú odpoveď ale nedokážeme podať.

Ďalší sobáš bol uzavretý v Bytči 26. októbra 1664, keď si Mikuláš Gombár z Bytče vzal za manželku vdovu Jakuba Kohútka Annu pochádzajúcu z Kysuce. Presnejšie označenie chýba, vieme však, že to mohla byť žena pochádzajúca z vtedajšej Vyskej alebo Turzovky, keďže obe obce boli v danom období nazývané aj Kysucou. O desať rokov neskôr nachádzame iného Turzovčana v kysuckonomestskej matrike. Na konci marca 1674 bolo pokrstené dieťa Mikuláša Bielčika a jeho manželky Barbory z Predmiera (*Predmger*). Taktiež v Bytči Máriu, dcéru Jakuba a Evy Mojikovcov z Kysuc (*ex Kysucz*).

Posledné matričné údaje o Tur-

zovčanoch pred rokom 1694, ktoré sa nám podarilo nájsť, pochádzajú z hričovskej farnosti. Ako z dejín vieme, Turzovka bola pred zriadením vlastnej farnosti filiálnou obcou Hričova. Z toho pohľadu tu teda mohla prežívať istá tradícia. Údaje, ktoré sme našli, však naznačujú, že sobáš tu bol zapísaný preto, že nevesta pochádzala z tamojšej farnosti. Prvé nájdené manželstvo uzatvorili v hričovskom farskom kostole 5. novembra 1693 Marek Mikoláš z Turzovky (*ex Kissucha Turzowka*) s Annou, dcérou Adama Adamiša z Dlhého Poľa. Ďalším párom, ktorý si svoje „áno“ povedal v Hričove bol Jakub Rudinec, syn Krištofa z Kysuce (*ex Kissucha*) a Žofia, dcéra Mikuláša Poláška taktiež z Dlhého Poľa pred Vianocami v tom istom roku. Uvedieme ešte dva príklady, hoci to už presahujeme do „matričného“ obdobia. Ondrej Uherka z Kysuce (*ex Kissucha*) si 30. mája 1694 bral Barbaru

Kucharíkovu z Hlbokého a 27. júna 1695 sa sobášil Ján Porázik z Turzovky (*ex Kysucha Turzowka*) s Katarínou Malarikovou z Dlhého Poľa. Na základe analýzy mien je možné predpokladať, že názvom Kysuca sa tu myslelo na Vysokú (Rudinec i Uherka/Uherek sa vyskytovali vo Vyskej), kým Kysuca Turzovka znamenala Turzovku.

Nepochybujeme, že rôznych zmienok o Turzovčanoch v cudzích matrikách pred rokom 1694 bude iste oveľa viac. My sme sa zamerali len na susedné alebo geograficky blízke farnosti. V každom prípade nám tieto príklady prinášajú okrem údajov o konkrétnej udalosti (sobáš, krst) aj ďalšie vedomosti, ktorými precizujeme doterajšie poznatky najmä v oblasti onomastiky. Okrem iného sú i potvrdením troch paralelných pomenovaní Turzovky i susednej Vyskej nad Kysucou.

BLAHOŽELÁME

V mesiaci november oslávili životné jubileum členovia Spolku

Anna Odvarková,
Turzovka

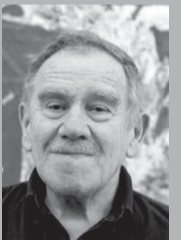

Hermína Rizmanová,
Turzovka

Želáme im všetko najlepšie, najmä pevné zdravie a v ďalších rokoch života veľa šťastia, úspechov a rodinnej pohody.

SMÚTOČNÉ OZNÁMENIA

V tomto mesiaci nás zasiahli smutné správy. Najskôr 8.11. odišiel na večnosť vo veku 86 rokov významný slovenský grafik, ilustrátor, sochár, kysucký rodák a čestný občan Turzovky **Miroslav Cipár**. Človek, ktorý s Turzovkou i našim Spolkom dlhodobo a veľmi úzko spolupracoval.

O týždeň neskôr sme sa dozvedeli, že z našich radov navždy odišiel vo veku 88 rokov aj dlhoročný člen Spolku **Ladislav Stolárik**.

Rodinám a pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť.

Češť ich pamiatke!

ROKOVAL VÝKONNÝ VÝBOR

Vo štvrtok 28. 10. sa uskutočnilo riadne zasadnutie výkonného výboru Spolku.

Členovia si vypočuli správu o pokračujúcej distribúcii knihy *Jar na grapách* a boli im predstreté návrhy

na zhotovenie pamätných tabúľ maliarovi B. D. Lippayovi a lekárovi A. Hoffmanovi. Vzhľadom na vysoké náklady sa upustilo od umeleckého stvárnenia a prezidentovi bolo uložené hľadať finančne menej náročné riešenia. Ďalej sa prero-

kovávali návrhy aktivít súvisiacich s odhalovaním tabúľ, VII. SST a 50. ročníkom Beskydských slávností. V tejto súvislosti bude nevyhnutné podniknúť rokovanie s vedením samosprávy i farnosti o kooperácii na spomenutých aktivitách.

HODNOTNÁ KNIHA AKO VIANOČNÝ DAR

Potešte svojho blízkeho na Vianoce hodnotným darom. Môže to byť aj publikácia z knižnej produkcie Spolku za zvýhodnené ceny. Turzovčanom i ostatným záujemcom ponúkame publikácie: **Páni majstri, Turzovka krížom-krážom, Turzovské priezviská, spol-**

kový kalendár či najnovší počín, ranú tvorbu Pavla Hrtusa-Jurinu v knihe **Jar na grapách**. Všetky uvedené publikácie je možné dostať osobne v mestskej knižnici, *Jar na grapách* aj v **Informačnom centre v Čadci** a najnovšie už aj v **Artfóre na Mariánskom námestí v Žiline**.